

รูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล

A MORAL SCHOOL MANAGEMENT MODEL FOR EFFECTIVE UNDER THE OFFICE OF THE
BASIC EDUCATION COMMISSION

ธนาพงศ์ ปราณีบุตร¹, รัตนะ ปัญญาภา, ชวนคิด มะเสนะ

Thanapong Praneeboot¹, Rattana Panyapa, Chuankid Masena,

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี อุบลราชธานี ประเทศไทย

Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Ubonratchathani, Thailand

Email: thanapong3333@gmail.com¹

Received 25 June 2024; Revised 13 September 2024; Accepted 3 February 2025.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม จากแนวคิด ทฤษฎีโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 4 ดาว จำนวน 3 โรงเรียน และจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 258 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง 2) สร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรม โดยกำหนดประเด็น ที่มีความต้องการในระดับมากขึ้นไป ($X > 3.51$) ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยการสนทนากลุ่ม จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 11 คน 3) ทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรม กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ผู้บริหาร สถานศึกษาครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 16 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง 4) ประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 21 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันปัญหา พบว่า แต่ละโรงเรียนมีรูปแบบในการบริหารจัดการศึกษา ตามบริบท บนพื้นฐานของความพร้อมทั้งด้านครูและ บุคลากร งบประมาณ และเทคโนโลยี 2) รูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 2.1) หลักการของรูปแบบ 2.2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2.3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ 2.4) แนวทางการประเมิน รูปแบบ 2.5) เงื่อนไขสู่ความสำเร็จของรูปแบบ และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, $S = 0.33$) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, $S = 0.34$) 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ก่อนทดลองอยู่ใน ระดับพอใช้ (ร้อยละ 30.00) และหลังทดลองอยู่ในระดับดีมาก

(ร้อยละ 100.00) และ 4) ผลการประเมินรูปแบบ โดยรวมมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.73, S = 0.69)

คำสำคัญ: รูปแบบ, การบริหาร, โรงเรียนคุณธรรม, สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ABSTRACT

This research is a research and development project with the objectives to 1) study the current state of problems in the management of moral schools from concepts and theories of 3 OBEC 4-star moral schools and a sample of 258 people obtained by purposive selection 2) Create a moral school management model By specifying issues with needs at a higher level ($X > 3.51$), checking suitability and feasibility through group discussion of 11 experts. 3) Trying out the moral school management model. The target group consisted of 16 school administrators, teachers, and educational personnel, obtained by purposive selection. 4) Evaluating the moral school management model. The total number of experts and related persons was 21, obtained through purposive selection. Research tools include questionnaires, interviews, and evaluation forms. Statistics used in data analysis include mean, percentage, and standard deviation. and content analysis The results of the research found that 1) The current problem found that each school has a model for educational management according to the context based on readiness in terms of teachers and personnel, budget, and technology. 2) The moral school management model consists of 5 elements: 2.1) Principles of the model 2.2) Objectives of the model 2.3) Methods of operation of the model 2.4) Guidelines for evaluating the model 2.5) Conditions for success of the model and appropriate at the highest level ($\bar{X}$ = 4.67, S = 0.33). The possibility is at the highest level ($\bar{X}$ = 4.71, S = 0.34). 3) Results of the experiment using the model It was found that before the experiment it was at a fair level (30.00 percent) and after the experiment, it was at a very good level (100.00 percent) 4) the results of the format evaluation Overall is appropriate possibility and usefulness is at the highest level ($\bar{X}$ = 4.73, S = 0.69)

Keywords: Model, Management, Moral School, The Office of the Basic Education Commission

บทนำ

การปฏิรูปเทคโนโลยีทำให้สังคมในศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมไร้พรมแดนการติดต่อสื่อสาร การคมนาคมรวดเร็วมากขึ้น ทำให้คนในยุคสมัยนี้จำเป็นต้องปรับตัวเพื่อรับการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการด้านการศึกษาจะต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและเทคโนโลยีสำหรับ นักเรียนในยุคนี้ต้องพบกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทุกนาที่ ทุกเวลา และทุกสถานที่ คุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็นสิ่ง ดีงามที่ควรมีในตัวนักเรียนเริ่มเสื่อมถอยสวนทางกับการเจริญขึ้นทางด้านวัตถุที่ทั้งบทบาทของสถาบันในสังคม คือ ครอบครัวก็ไม่สามารถทำหน้าที่ในการเตรียมคนดีให้สังคมได้ หรือแม้แต่นโยบายของคณกียกย่องแต่บุคคลที่มั่ง คั่ง ร่ำรวย ทำให้นักเรียนยิ่งฟุ้งเฟ้อใช้จ่ายเกินตัว ส่วนในด้านสถาบันการศึกษาที่เป็นแหล่งบ่มเพาะวิชาความรู้และ คุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน ซึ่งเป็นความหวังของสังคมที่จะให้สร้างคนดีให้กับสังคมประเทศชาติ เพราะถือ เป็นสถานที่ให้การพัฒนาผู้ที่จะเป็นกำลังของชาติในอนาคตต่อไปก็ยังมีปัญหาในด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา อยู่มาก (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560) นอกจากนี้ วิสัยทัศน์ “ประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2580) และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี วันที่ 2 มิถุนายน 2560 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา อย่างเป็น ระบบอย่างจริงจัง คาดหวังว่าคนไทยในอนาคตจะต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ มีสติปัญญา มีพัฒนาการที่ีรอบด้านและมีสุขภาพที่ดี ในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย เคารพกฎหมาย และสิทธิของผู้อื่น รักษาศีลธรรม และเป็น พลเมืองดีของชาติ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสาร ภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สูการเป็นคนไทยที่มี ทักษะสูง เป็น นวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ หรือมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

ดังนั้น การพัฒนาและปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักเรียนนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะนักเรียนคือ ทรัพยากรของชาติที่จะเติบโตขึ้นเป็นกำลังของประเทศชาติ ฉะนั้น ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการอบรมบ่มเพาะ หรือให้ผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาทุกภาคส่วน ต้องผนึกกำลังกันจึงจะประสบผลสำเร็จสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมปอง ใจดีเฉย และคณะ ได้ทำการศึกษาวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะในระดับโรงเรียน ก็คือการสอนจริยธรรมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อ สร้างคุณลักษณะของพลเมืองให้มีคุณธรรมจริยธรรม บุคลิกลักษณะ อุปนิสัยและพฤติกรรมให้เป็นคนดีมีศีลธรรมตามความต้องการของประเทศชาติ(สมปอง ใจดีเฉย และคณะ, 2554) นอกจากนี้โรงเรียน ยังนับได้ว่าเป็นสถาบันทางสังคมที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญยิ่งต่อการปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรมให้แก่เด็ก เพราะเมื่อเด็กเข้าสู่โรงเรียนก็จะมีความสัมพันธ์กับบุคคลหลายฝ่าย เช่น เพื่อน นักเรียนห้องเดียวกัน นักเรียนในชั้นสูง หรือ ต่ำกว่า และบุคคลที่สำคัญอีกกลุ่ม หนึ่งก็คือครูทั้งหลายในโรงเรียน ซึ่ง นอกจากมีหน้าที่ให้ความรู้ด้านวิชาการแล้วยังต้องรู้จัก

อบรมเด็กในด้านคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงปรารถนาอีกด้วย จากความสำคัญและจำเป็น ดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ริเริ่มดำเนินโครงการ โรงเรียนคุณธรรมสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) เพื่อยกระดับ โรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณธรรมให้กับนักเรียน ครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา โดยประสานความร่วมมือจาก หน่วยงาน และองค์กรที่ทำงานด้านคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน และสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของ นักเรียนได้จริง โดยหลักการของโรงเรียนคุณธรรมสามารถนำไปใช้ได้กับโรงเรียนในทุกศาสนา ไม่ผูกขาดกับศาสนา ไตศาสนาหนึ่งเปรียบเสมือนเป็นคุณธรรมสากลที่จะช่วยให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียน “ลดลง” และ ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ “เพิ่มขึ้น” ซึ่งนับเป็นการพัฒนาเยาวชน ผู้ปกครองและชุมชน ได้อย่างยั่งยืน โดยยึดหลักตามพระราชกระแสรับสั่งของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรว่า “ช่วยสร้างคนดีให้บ้านเมือง” และพระราชทานหลัก 3 ประการ ในเรื่องครูและนักเรียนว่า “ให้ครูรักเด็กและเด็ก รักครู ให้ครูสอนให้เด็กมีน้ำใจต่อเพื่อนไม่ให้แข่งขันกันแต่ให้แข่งขันกับตัวเองและให้เด็กที่เรียนเก่งช่วยสอนเพื่อนที่ เรียนช้ากว่า ให้ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนทำร่วมกัน เพื่อให้เห็นคุณค่าของสามัคคี” เพื่อเป็นการน้อมนำ พระ ราชกระแสรับสั่งดังกล่าว มาปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดย สำนัก พัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษา จึงจัดทำโครงการโรงเรียนคุณธรรมสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน ขึ้นโดยมอบหมายให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คัดเลือกโรงเรียนในสังกัดเข้าร่วมโครงการ โรงเรียน คุณธรรมสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพื่อให้ดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรมสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไปในทิศทางเดียวกันมีเป้าหมาย มีผลลัพธ์และผลผลิตที่เกิดขึ้นกับนักเรียน อย่างชัดเจน โดยการร่วมมือกับมูลนิธิยุวสถิรคุณ อบรม และพัฒนาศักยภาพให้ได้รับทราบ แนวการดำเนินงาน กิจกรรมพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2560)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผลเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานโรงเรียน คุณธรรม เพื่อเป็นแนวทาง ในการพัฒนาคุณธรรมตามกรอบโรงเรียนคุณธรรมของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จะส่งผลต่อ การพัฒนาคุณธรรมของผู้บริหาร ครูและผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้น พื้นฐานที่มีประสิทธิผล
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล

3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล

4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผลใช้ ระเบียบวิธีวิจัยและการพัฒนาโดยการดำเนินการวิจัย 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล การดำเนินการดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ศึกษาแนวทาง การบริหารโรงเรียนคุณธรรม ที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) และผ่านการตรวจสอบผลการดำเนินงาน โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 4 ดาว จำนวน 3 โรงเรียน ดังนี้โรงเรียนขนาดเล็ก คือ โรงเรียนบ้านคูเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1 โรงเรียนขนาดกลาง คือ โรงเรียนอนุบาลยางชุมน้อย (หน่วยคุรุราษฎร์รังสรรค์สง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1 โรงเรียนขนาดใหญ่ คือ โรงเรียนปทุมวิทยากร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 3) ศึกษาสภาพ ปัจจุบันการบริหารโรงเรียนคุณธรรมกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1 จำนวน 258 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล การดำเนินการดังนี้ 1) ยกร่างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ โดยวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสังเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์จากโรงเรียนที่มีความดีเด่น ด้านการบริหารโรงเรียน คุณธรรม จำนวน 3 โรงเรียน และวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการ โดย กำหนดประเด็นของวิธีการดำเนินการที่มีความต้องการในระดับมากขึ้นไป ($X > 3.51$) เพื่อนำมากำหนดเป็น แนวทางในแต่ละด้าน และนำมากร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล 2) ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบและคู่มือการใช้ รูปแบบ โดยการสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 11 คน 3) ปรับปรุงรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ

ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผลดำเนินการดังนี้ 1) กำหนดโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และ บุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านกอกหัวนา จำนวน 16 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง โดยใช้

คู่มือ ประกอบการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารโรงเรียน คุณธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ

ระยะที่ 4 ประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ การดำเนินการดังนี้ 1) ประเมินรูปแบบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 21 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง 2) สรุปผลการ ประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ มีผลการวิจัยดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า การบริหารโรงเรียน คุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ แต่ละโรงเรียนมีรูปแบบในการบริหารจัดการ การศึกษา ตามบริบท บนพื้นฐานของความพร้อมทั้งด้านครูและบุคลากร งบประมาณ และเทคโนโลยีซึ่งการ ดำเนินการของ ผู้บริหาร คือ การนำนโยบายคุณภาพมากำหนดให้เป็นเป้าหมายคุณภาพจากนั้นจะต้องมีการ กำหนดเป็นแผน คุณภาพสำหรับการดำเนินงานตามแผนคุณภาพ มีการตรวจสอบ ติดตาม ปรับปรุงแก้ไข รวมถึงการป้องกันปัญหา ต่อไป ซึ่งการดำเนินกิจกรรมหรือการบริหารจัดการจะประสบความสำเร็จและเป็นไป ตามนโยบายและเป้าหมาย ที่ตั้งไว้ ต้องมีการนำหลักการบริหารการจัดการเชิงคุณภาพแบบต่อเนื่อง ตามวงจร เดมมิง (Deming Cycle) หรือ PDCA เป็นกระบวนการในการพัฒนา และระดับความคิดเห็นของสภาพปัจจุบัน การบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ โดยภาพรวม จำแนกรายด้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นของสภาพปัจจุบันการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษา ขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนคุณธรรม	$\bar{x}$	S	แปลผล
ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน	4.51	.70	มาก
ด้านการจัดทำหลักสูตรบูรณาการด้านคุณธรรม	4.26	.56	มาก
ด้านการสร้างแกนนำทางคุณธรรม	4.50	.67	มาก
ด้านการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม	4.14	.49	มาก
ด้านการนิเทศและประเมินผล	4.16	.51	มาก

ด้านการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.47	.65	มาก
ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม	4.34	.60	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.34) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก จำนวน 6 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดนโยบายและการวางแผน ด้านที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุดคือ การนิเทศและประเมินผล

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล

จากการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก การสำรวจความ คิดเห็นสรุปเป็นรูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล พบว่า มีองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบ มี 3 ข้อ ได้แก่ 1.1 หลักความสมดุลแห่งชีวิต 1.2 หลักคุณธรรมเชิงสัมพัทธ์ 1.3 ความร่วมมือและภาคีเครือข่าย องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ มี 2 ข้อ ได้แก่ 2.1 เพื่อเพื่อนำหลักคิดด้านการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมมาประยุกต์ใช้ ในสถานศึกษา 2.2 เพื่อสร้างวิถีคุณธรรมให้เกิดขึ้นในสถานและชุมชน องค์ประกอบที่ 3 วิธีดำเนินการของรูปแบบ มี 6 ด้าน ได้แก่ 3.1 ด้านนโยบายและการวางแผน 3.2 ด้านการจัดทำหลักสูตรบูรณาการคุณธรรม 3.3 ด้านการ สร้างแกนนำทางคุณธรรม 3.4 ด้านการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม 3.5 ด้านการนิเทศ และประเมินผล 3.6 ด้านการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการประเมินรูปแบบ มี 2 ข้อ ได้แก่ 4.1 ประเมินกระบวนการใช้รูปแบบ 4.2 ประเมินความพึงพอใจการใช้รูปแบบ และองค์ประกอบที่ 5 เงื่อนไขสู่ความสำเร็จของรูปแบบ มี 3 ข้อ ได้แก่ 5.1 นโยบายและแนวทางในการส่งเสริมคุณธรรมเชิงรุก 5.2 การมี ส่วนร่วมของ ผู้บริหาร ครู นักเรียนชุมชน และภาคีเครือข่าย 5.3 การตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนรวมถึงการ พัฒนาตนเอง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวม

ที่	องค์ประกอบ	ความเหมาะสม (N=11)			ความเป็นไปได้ (N=11)		
		$\bar{X}$	S	ระดับ	$\bar{X}$	S	ระดับ
1	หลักการของรูปแบบ	4.64	.33	มากที่สุด	4.55	.29	มากที่สุด
2	วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.73	.34	มากที่สุด	4.82	.39	มากที่สุด
3	วิธีดำเนินการของรูปแบบ	4.55	.30	มากที่สุด	4.73	.34	มากที่สุด
4	การประเมินผลของรูปแบบ	4.64	.31	มากที่สุด	4.64	.31	มากที่สุด

5	เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ	4.82	.39	มากที่สุด	4.82	.39	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.67	.33	มากที่สุด	4.71	.34	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, $S = 0.33$) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, $S = 0.34$)

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล

จากการเปรียบเทียบการประเมินกระบวนการการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน ก่อนการทดลอง และ หลังทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการประเมินกระบวนการการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล

ระยะการประเมิน	รายการทั้งหมด	รายการปฏิบัติ	ร้อยละ	ระดับ
ก่อนการทดลอง	10	3	30	พอใช้
หลังการทดลอง	10	10	100	ดีมาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การประเมินการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน ก่อนการทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล อยู่ในระดับพอใช้ (ร้อยละ 30.00) และการประเมินการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีประสิทธิผล ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน หลังการทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล อยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 100.00)

4. การประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล

ผลการประเมินความ เหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล ดังตาราง ที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการประเมินความ เหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น(N=21)		
		$\bar{x}$	S	ระดับ
ด้านความเหมาะสม				
1	รูปแบบมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล	4.86	.78	มากที่สุด
2	รูปแบบมีความสอดคล้องกับแนวทางในการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล	4.81	.73	มากที่สุด
3	รูปแบบมีองค์ประกอบของรูปแบบที่ชัดเจน สอดคล้องและสัมพันธ์กัน	4.76	.69	มาก
4	กระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล มีขั้นตอนเหมาะสมและเป็นไปได้ในทาง ปฏิบัติ	4.81	.73	มากที่สุด
5	กระบวนการในการพัฒนาคุณลักษณะด้านพฤติกรรม ที่สื่อถึงการมีคุณธรรม ระบุไว้ในรูปแบบมีความเหมาะสม และสามารถนำไปปฏิบัติได้	4.71	.68	มากที่สุด
รวม		4.79	.72	มากที่สุด
ด้านความเป็นไปได้				
6	รูปแบบสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงที่เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกขนาด	4.57	.58	มากที่สุด
7	รูปแบบเป็นที่ยอมรับว่าสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.76	.69	มากที่สุด
8	มีความเป็นไปได้ที่โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานจะนำรูปแบบไปใช้เพื่อการพัฒนาต่อไป	4.86	.82	มากที่สุด
รวม		4.73	.70	มากที่สุด
ด้านความเป็นประโยชน์				
9	รูปแบบนี้มีประโยชน์ต่อสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	4.62	.60	มากที่สุด
10	การนำรูปแบบไปใช้จะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการ โรงเรียนคุณธรรม	4.71	.68	มากที่สุด
11	การดำเนินการตามรูปแบบมีความชัดเจนและผลที่ได้จากการดำเนินการตาม รูปแบบแต่ละขั้นตอนมีประโยชน์ต่อการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล	4.81	.73	มากที่สุด
12	ข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการตามรูปแบบจะเป็นแนวทางในการบริหาร โรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มี ประสิทธิผล	4.62	.60	มาก
รวม		4.69	.65	มากที่สุด
โดยรวม		4.73	.69	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผลมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, $S = 0.69$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า รูปแบบกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$, $S = 0.78$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมสูงสุด คือ รูปแบบมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการ บริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล และสามารถนำไป ปฏิบัติได้ ($\bar{X} = 4.86$, $S = 0.82$) รูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานที่มีประสิทธิผล ความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, $S = 0.70$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่ความเป็นไปได้สูงสุด คือ รูปแบบนี้ สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงที่เหมาะสมกับบริบท สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.75$, $S = 0.58$) และรูปแบบการบริหาร โรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล มี ความเป็นประโยชน์โดย รวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$, $S = 0.73$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การ ดำเนินการตามรูปแบบมีความ ชัดเจนและผลที่ได้จากการดำเนินการตามรูปแบบแต่ละขั้นตอนมีประโยชน์ต่อ การบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยมีอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญและสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานโรงเรียนคุณธรรม และวิเคราะห์คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับ การบริหารโรงเรียนคุณธรรมอภิปรายผลได้ดังนี้การบริหารโรงเรียนคุณธรรมที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้อง ได้รับความร่วมมือและภาคีเครือข่ายจากทุกฝ่ายในการดำเนินงานตามนโยบายแผนงานรวมถึง การสร้างความ ตระหนักในบทบาทหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับจันทิตรา ทวีพลายนต์กล่าวไว้ว่า การใช้หลักการทำงานแบบมีส่วนร่วมใน การร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ร่วมปฏิบัติงานของบุคลากรทุกระดับ ทุกฝ่าย การดำเนินงานจะมีการกำกับ ติดตาม การประเมินการทำงานทุกสัปดาห์ โดยผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้รับผิดชอบ ดำเนินการ และรายงานผลให้ ผู้เกี่ยวข้องทราบ (จันทิตรา ทวีพลายนต์, 2558) ทั้งนี้ จุดเริ่มต้นที่โรงเรียนใช้ดำเนินงาน คือ การสร้างความตระหนัก และเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาโรงเรียนให้แก่บุคลากรทุกคน สภาพองค์ประกอบการบริหารโรงเรียน คุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มี ประสิทธิภาพ มีองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้าน การกำหนดนโยบายและการวางแผน (Plan: P) ผู้บริหาร ความสร้างความตระหนักในกับคณะครูและนักเรียน กำหนดนโยบายและร่วมกันวางแผนกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

สอดคล้องกับ ญัตติ ทรัพย์ธนาศิริและคณะ ได้ศึกษาการมี ส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 4 ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า 1) ทุกด้านอยู่ใน ระดับมาก โดยด้านการบริหารงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดตามความคิดเห็นของครู 2) ข้อเสนอแนะในการบริหาร โรงเรียนเรียงตามลำดับ 5 อันดับแรก ได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานงาน พิจารณา ตัดสินใจในการวางแผนการจัดสรรงบประมาณ ควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วม ในการติดตาม ตรวจสอบว่า แผนการใช้จ่ายเงินให้ถูกต้องตามระเบียบ ควรให้ครูมีส่วนร่วมใน การกำหนดนโยบาย/ แผนงาน/โครงการของฝ่าย บริหารงบประมาณ ควรให้ครูมีส่วนร่วมในการ นิเทศ ติดตามและประเมินผลงานของฝ่าย บริหารงบประมาณควรให้ครูมีส่วนร่วมในการให้ความ เห็นชอบเกี่ยวกับงบประมาณของโครงการต่าง ๆ (ญัตติ ทรัพย์ธนาศิริ, 2566) 2) ด้านการจัดทำหลักสูตรบูรณาการด้านคุณธรรม (Do: D) หลักสูตรเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อ พัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญรุ่งเรือง การจัดการศึกษาจะต้องสนองต่อความต้องการของสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและการเมือง องค์ความรู้และศีลธรรมในโรงเรียน ดังที่พระครูสังฆรักษ์วินัย ปาสาทิโก (วงศ์สุเทพ) ได้ ศึกษากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา พบว่า มีกลยุทธ์ 1 ใน 4 ด้าน ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 ด้านวิชาการ คือ การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ 3) ด้านการสร้างแกนนำทาง คุณธรรม (Do: D) ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การส่งเสริมให้ครูและนักเรียนแกนนำพัฒนาดตนเอง อยู่เสมอ เป็น เพราะครูและนักเรียนแกนนำเป็นผู้ที่บทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ซึ่งถ้าแกนนำเป็นผู้มีความใฝ่ รู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอจะ ช่วยทำให้การทำงานนั้นประสบผลสำเร็จได้(พระครูสังฆรักษ์วินัย ปาสาทิโก (วงศ์สุ เทพ), 2566) สอดคล้องกับปัญญเดช พันธุ์วัฒน์กล่าวว่า การถ่ายทอดความรู้ที่มีความเหมาะสมความต่อเนื่องของ กิจกรรมระยะเวลา ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ครูแกนนำ นักเรียนแกนนำที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ขับเคลื่อนโครงการของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการสามารถถ่ายทอดความรู้สู่ผู้อื่นได้(ปัญญเดช พันธุ์วัฒน์, 2560) ซึ่งมีความสอดคล้องกับ กิจกรรมในการขับเคลื่อน “คุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน” ภายใต้คุณธรรม ต้นทุน “โตไปไม่โกง” ที่ส่ง ผลต่อการพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก และส่งเสริมทักษะชีวิตที่ดีทางสังคม 4) ด้านการจัด บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม (Do: D) บรรยากาศการเรียนรู้ถือว่ามีความสำคัญอย่างมากต่อ ผู้เรียน ทั้งบรรยากาศทางและบรรยากาศทางจิตวิทยา พฤติกรรมของบุคคลรอบด้าน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงาน เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียน คุณธรรม สพฐ. ของ เขตตรวจราชการที่ 9 ผลการวิจัย พบว่า ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกบริบทเบื้องต้น 4 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมบรรยากาศของโรงเรียนสภาพชุมชนใกล้เคียงและสถานการณ์เสี่ยงปัญหาด้านคุณธรรมของ โรงเรียน พบว่า บริบทเบื้องต้นของการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ใน 4 ด้าน เชื่อมโยงในการจัดกิจกรรม โรงเรียนคุณธรรมในสถานศึกษาที่จะสามารถทำให้ประสบผลสำเร็จ (สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 17, 2561) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในแต่ละ

สถานศึกษาก็มีกิจกรรมที่หลากหลายและทำอย่างต่อเนื่องมาตลอดทุกปี จึงสามารถนำแนวทางในการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมมาบูรณาการให้ เข้ากับการจัดกิจกรรมที่ทำอยู่แล้ว ก็จะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้นกว่าเดิม สอดคล้องกับ Hideki Maruyama ที่กล่าวว่า การสร้างบรรยากาศ ทางด้านจิตวิทยารวมถึงการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียน คุณธรรมที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับผู้อื่นของ ญี่ปุ่น คือ ความสำคัญของมรรยาทและการสื่อสารกับผู้อื่นด้วยความซื่อสัตย์ (Hideki, M., 2013) 5) ด้านการนิเทศ และ ประเมินผล (Check: C) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพร ส่งศรีได้ทำการศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายบ้านโป่งที่ 3 มีการกำหนดการติดตามนิเทศงานโดยให้คำแนะนำอย่างเป็นกัลยาณมิตรและแนะนำ ส่งเสริมให้เกิดการสร้างนวัตกรรมและกิจกรรมมาใช้ในการพัฒนางานคุณธรรมของโรงเรียนดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยกำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ส่งเสริม องค์กรความรู้ให้แก่ครูเพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรม และส่งเสริมกระบวนการการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน (ณัฐ พร ส่งศรี, 2562) และสอดคล้องกับพระมหารัตน์อินธิสิทธิ์ได้ศึกษาการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต้นแบบ กรณีศึกษาโรงเรียนในจังหวัดสกลนคร พบว่า บทเรียน ที่ทำให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จจะต้องมีการนิเทศติดตามและประเมินผลโครงการ (พระมหารัตน์ อินธิสิทธิ์ (ติงขปัญโญ), 2563) 6) ด้านการสร้างเครือข่ายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Action: A) Lunenburg. & Ornstein กล่าวว่า ผลลัพธ์ เป็นกลไกที่สำคัญระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพความสำเร็จที่คาดหวังให้เกิดขึ้น ซึ่ง ประกอบด้วย ผลการดำเนินงานของครู การเจริญงอกงามของนักเรียนและบุคลากร ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร กับฝ่ายบริหาร การสร้างเครือข่ายที่สัมพันธ์กันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและเครือข่ายในการพัฒนารวมถึงทัศนคติของนักเรียนต่อสถานศึกษาและความพึงพอใจในงานบุคลากร เป็นต้น (Lunenburg, F.C. & Ornstein, A.C., 2012)

2. การสร้างรูปแบบวิธีการดำเนินงานของรูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับสมาน อัสวภูมิกล่าวถึงรูปแบบเชิงกระบวนการ ซึ่งเป็นกระบวนการเชิงปฏิบัติการ (Operational Model) คือวงจรคุณภาพของ Deming Quality Cycle (สมาน อัสวภูมิ, 2557) ซึ่งมี 4 องค์ประกอบ คือ 1) การวางแผน (Plan) เป็นการวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบคอบ วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จก่อนการดำเนินงานซึ่ง รวมถึงการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานอาจประกอบด้วย การกำหนด เป้าหมาย หรือ วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมาย กำหนดการดำเนินงาน กำหนด ระยะเวลาการดำเนินงาน กำหนดผู้รับผิดชอบหรือผู้ดำเนินการและกำหนดงบประมาณที่จะใช้ การเขียนแผน ดังกล่าวซึ่งอาจปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม การดำเนินการวางแผนยังช่วยให้เราสามารถคาดการณ์สิ่งที่ เกิดขึ้นในอนาคต และช่วยลดความสูญเสียต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ 2) การดำเนินการตามแผน (Do) ในการ ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ควรดำเนินการ แต่ละขั้นตอนอย่างละเอียด เพื่อให้

สามารถเห็นความเป็นไปได้หรือ ความล้มเหลวที่อาจจะเกิดขึ้น จึงจะสามารถแก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่ 3) การตรวจสอบผล (Check) เป็นการตรวจสอบผล การดำเนินงานตามแผนเพื่อดูว่าได้ผลตามที่กำหนดไว้หรือไม่ และถ้าไม่เป็นเช่นนั้น สาเหตุเกิดจากอะไร เป็นต้น 4) การดำเนินการต่อเนื่อง (Action) เป็นการดำเนินการต่อเนื่องจากการตรวจสอบผล เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไป ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล วิธีดำเนินงานประกอบด้วย 1) การกำหนดนโยบายและการวางแผน (Plan: P) 2) การจัดทำหลักสูตรบูรณาการด้านคุณธรรม (Do: D) 3) การสร้างแกนนำทางคุณธรรม (Do: D) 4) การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม (Do: D) 5) การนิเทศและประเมินผล (Check: C) 6) การสร้างเครือข่ายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Action: A) ซึ่งผลจากการสังเคราะห์ดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับ อีระ รุญเจริญ ที่ได้เสนอรูปแบบไว้ 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบและกลไกของรูปแบบ 4) วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ 5) แนวทางการประเมินผลรูปแบบ 6) เงื่อนไข ของรูปแบบ (อีระ รุญเจริญ, 2557)

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล กับโรงเรียนกลุ่มทดลอง คือ โรงเรียนบ้านกอกหัวนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1 ส่งผลให้ เกิดประสิทธิผลในการบริหารโรงเรียนคุณธรรม ทั้งในด้านประสิทธิภาพ การบริหาร มีการปรับเปลี่ยน กระบวนการในการทำงาน มีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง และเกิดความพึงพอใจแก่ครู นักเรียน และชุมชน ดังที่ Miskel, C.D. et al. ที่กล่าวว่า ประสิทธิผลขององค์กร หมายถึง การที่ผู้บริหารสามารถใช้ภาวะผู้นำเป็นศูนย์กลางในการจัดการศึกษาทำให้ครูและนักเรียนเกิดความพึงพอใจเป็นผลทำให้การดำเนินงาน ของโรงเรียนมีประสิทธิผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์(Miskel, C.D. et al. , 1991)

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล ที่ผ่านการตรวจสอบเสนอแนะ ของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน เพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ 1) ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2) ด้านหลักการของ รูปแบบ 3) ด้านระบบและกลไกของรูปแบบ 4) ด้านวิธีการดำเนินการของรูปแบบ และ 5) ด้านเงื่อนไขความสำเร็จของ รูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับอีระ รุญเจริญ ได้เสนอรูปแบบไว้ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบและกลไกของรูปแบบ 4) วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ 5) แนวทางการประเมินผลรูปแบบ 6) เงื่อนไข ของรูปแบบ (อีระ รุญเจริญ, 2557)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารโรงเรียน คุณธรรมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีประสิทธิผล มีรูปแบบในการบริหารจัดการศึกษา ตามบริบท บนพื้นฐานของความพร้อมทั้งด้านครู

และบุคลากร งบประมาณ และเทคโนโลยีมีการกำหนดเป็นแผนคุณภาพสำหรับการดำเนินงานตามแผนคุณภาพ มีการตรวจสอบ ติดตาม ปรับปรุงแก้ไขรวมถึงการป้องกันปัญหาต่อไป 2) รูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรม ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบ มี 3 ข้อ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ มี 2 ข้อ องค์ประกอบที่ 3 วิธีดำเนินการของรูปแบบมี 6 ด้าน องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการประเมินรูปแบบ มี 2 ข้อ และองค์ประกอบที่ 5 เงื่อนไขสู่ความสำเร็จของรูปแบบ มี 3 ข้อ 3) ผลการ ทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมหลังการทดลองใช้รูปแบบมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนทดลองใช้รูปแบบ และ 4) การประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรม มีความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็น ประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ ดังนี้ 1.1) โรงเรียนควรให้ความสำคัญในด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมด้านคุณธรรมทั้งบรรยากาศ ทางด้านกายภาพและบรรยากาศทางด้านจิตวิทยา ตามบริบทความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน 1.2) ควรมี กระบวนการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และ 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษากระบวนการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนที่เป็น เลิศตลอดจน ศึกษาการสร้างนวัตกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนทุกระดับการศึกษา เพื่อให้เกิด นวัตกรรมใหม่ที่จะเป็นประโยชน์กับการศึกษาในอนาคตต่อไป

References

- จันทิรา ทวีพลายนต์. (2558). การจัดการศึกษาแบบคุณธรรมนำความรู้: กรณีศึกษาโรงเรียนสัตยาไส. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัฐพร ส่งศรี. (2562). การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายบ้านโป่งที่ 3. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 10(2), 712-724.
- ณัฐวดี ทรัพย์ธนาศิริ. (2566). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 4. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2557). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- ปัญญาเดช พันธุ์วัฒน์. (2560). การติดตามประเมินผล และสังเคราะห์องค์ความรู้โครงการโรงเรียนคุณธรรมในสังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารผู้ตรวจการแผ่นดิน, 10(1), 123-169.

- พระครูสังฆรักษ์วินัย ปาสาทิโก (วงศ์สุเทพ). (2566). การจัดการเรียนการสอนของครูสำนักเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมเขตบางกอกน้อยกรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคม. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหารัชมณี อินธิสิทธิ์ (ติคุชปัญญา). (2563). การบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ต้นแบบ ภูมิศึกษาโรงเรียนในจังหวัดสกลนคร. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (ม.ป.ป.). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก (6 เมษายน 2560).
- สมปอง ใจดีเฉย และคณะ. (2554). การสังเคราะห์องค์ความรู้กระบวนการสร้างโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรมจริยธรรม (บางมูลนากโมเดล). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนา.
- สมาน อัสวภูมิ. (2557). การบริหารสถานศึกษาตามแนวการปฏิรูปการศึกษายุคใหม่. (ฉบับปรับปรุง). อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ของเขตตรวจราชการที่ 9. ใน รายงานการวิจัย. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มาตรฐานและตัวชี้วัด. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- Hideki, M. (2013). Education in Japan. Retrieved March 1, 2022, from <https://www.nier.go.jp/English/educationjapan/pdf/201303MED.pdf>.
- Lunenburg, F.C. & Ornstein, A.C. (2012). Concepts and practices (6th ed.). United States of America: Ohio, Wadsworth.
- Miskel, C.D. et al. . (1991). Structural and Expectancy Linkages within Schools and Organizational Effectiveness. Educational Administration Quarterly winter, 19(1), 49-82

